

แรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ทัศนีย์ เกตุคุ้มภัย และ ประภาศรี ธีรตันพงษ์*

ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

*อีเมลของผู้ประพันธ์บทความ: praphasri.rir@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2559 - 2565 จำนวน 50 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านสังคมและเศรษฐกิจ ใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจโดยรวมของนักศึกษายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านสถาบัน และด้านเหตุผลส่วนตัวตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนว่านักศึกษาให้ความสำคัญต่อความมั่นคงในอาชีพ ความก้าวหน้าในสายงาน การยอมรับทางวิชาชีพและสังคม รวมถึงภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบัน ขณะที่แรงจูงใจส่วนบุคคลมีอิทธิพลน้อยกว่า

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การตัดสินใจศึกษาต่อ; การศึกษาหลังปริญญา; ทันตแพทย์ประจำบ้าน; ทันตกรรมสำหรับเด็ก; คณะทันตแพทยศาสตร์; มหาวิทยาลัยมหิดล

Motivation of Students to Pursue the Pediatric Dentistry Residency Program at Faculty of Dentistry, Mahidol University, Thailand

Tassanee Ketkhumpai and Praphasri Rirattanapong*

Department of Pediatric Dentistry, Faculty of Dentistry, Mahidol University, Ratchathewi, Bangkok 10400, Thailand

*Corresponding author's email: praphasri.rir@mahidol.ac.th

Abstract

This survey research aimed to investigate the motivation of students to pursue further studies in the Pediatric Dentistry Residency Program, Faculty of Dentistry, Mahidol University. The sample consisted of 50 students who enrolled in the residency program during 2016 - 2022. Data were collected using a questionnaire, with scores categorized into a five-point Likert scale, and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.). The results revealed that the overall motivation level of the students was high ($\bar{x}$ = 4.04, S.D. = 0.68). When considering each dimension, career-related motivation had the highest mean score, followed by social and economic factors, institutional factors, and personal reasons, respectively. These findings indicate that career-related factors play a crucial role in ensuring career stability, professional advancement, recognition within the profession and society, as well as the positive image of the institution, whereas personal motivation has comparatively less influence.

Keywords: Motivation; Educational Decision-Making; Postgraduate Education; Residency Training; Pediatric Dentistry; Faculty of Dentistry; Mahidol University

บทนำ

แรงจูงใจ (Motivation) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ การตัดสินใจ และความมุ่งมั่นของบุคคลในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผู้เรียนต้องเผชิญกับภาระงาน ความกดดันทางวิชาการ และความคาดหวังทางวิชาชีพที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ แรงจูงใจจึงมิได้เป็นเพียงแรงผลักดันให้เกิดการตัดสินใจเข้าศึกษาเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความตั้งใจในการเรียนรู้ ความคงอยู่ในหลักสูตร และความสำเร็จในการศึกษาในระยะยาว (Ryan & Deci, 2020; Lunenburg, 2011)

การตัดสินใจศึกษาต่อในระดับหลังปริญญาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะทาง ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนการยอมรับจากสังคมและวิชาชีพ ดังนั้น การทำความเข้าใจแรงจูงใจของผู้เรียนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (Amani et al., 2022)

แนวคิดและทฤษฎีด้านแรงจูงใจได้ถูกนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแพร่หลาย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการตั้งแต่วัตถุพื้นฐาน เช่น ความมั่นคงและความปลอดภัย ไปจนถึงความต้องการขั้นสูง คือ การเติมเต็มศักยภาพของตนเอง (Self-actualization) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาต่อในสาขาเฉพาะทางเป็นช่องทางสำคัญในการตอบสนองความต้องการระดับสูงของผู้เรียน ขณะเดียวกัน ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1964) ชี้ให้เห็นว่าบุคคลจะเกิดแรงจูงใจสูงเมื่อเชื่อว่าความพยายามของตนจะนำไปสู่ผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่มีคุณค่า เช่น ความก้าวหน้าในอาชีพหรือการยอมรับในวิชาชีพ

นอกจากนี้ ทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-determination Theory) ของ Ryan and Deci (2020) เสนอว่าแรงจูงใจที่ยั่งยืนเกิดจากการได้รับการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานสามประการ ได้แก่ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ (Autonomy) ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Competence) และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (Relatedness) ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง

ในสาขาทันตแพทยศาสตร์ การศึกษาต่อระดับหลังปริญญามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะทางทั้งด้านองค์ความรู้และทักษะทางคลินิก เพื่อให้สามารถให้บริการทางทันตกรรมได้อย่างมีคุณภาพและปลอดภัย โดยเฉพาะในสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งต้องอาศัยความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก การจัดการพฤติกรรม และการดูแลผู้ป่วยที่มีความซับซ้อน หลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้านจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทันตแพทย์ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาแรงจูงใจของผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาและในสายวิชาชีพสุขภาพ แต่การศึกษาที่มุ่งเน้นแรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ในบริบทของสถาบันการศึกษาทางทันตแพทยศาสตร์ในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะการศึกษาที่พิจารณาแรงจูงใจในหลายมิติ ทั้งด้านสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านสังคมและเศรษฐกิจควบคู่กันอย่างเป็นระบบ (Amani et al., 2022)

ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจของผู้เรียนในบริบทจริงของหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน เพื่อให้เข้าใจความต้องการ ความคาดหวัง และเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจศึกษาต่ออย่างรอบด้าน ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนการสอน และการกำหนดแนวทางการผลิตทันตแพทย์เฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบททางวิชาชีพในปัจจุบัน

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา พ.ศ. 2559 - 2565 จำนวน 50 คน ซึ่งถือเป็นจำนวนร้อยละ 100 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในช่วงระยะเวลาปีการศึกษา พ.ศ. 2559 - 2565 โดยใช้วิธีการสำรวจเชิงพรรณนา (Descriptive Survey Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยอาศัยกรอบแนวคิดจากทฤษฎีการกำหนดตนเองของ Ryan and Deci (2020) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow และทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom เพื่อกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก (Maslow, 1970; Vroom, 1964)

แบบสอบถามได้รับการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน และประเมินความเชื่อมั่นภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาช (Cronbach's Alpha) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงเท่ากับ $\alpha = 0.82$ ซึ่งอยู่ในระดับดีแสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือเพียงพอสำหรับการนำไปใช้ในการวิจัย

โครงสร้างของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2: เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questions) จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ ซึ่งออกแบบเพื่อประเมินระดับแรงจูงใจของผู้ตอบแบบสอบถามในมิติต่าง ๆ อย่างครอบคลุม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบัน จำนวน 15 ข้อ ด้านการประกอบอาชีพ จำนวน 5 ข้อ ด้านเหตุผลส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ และด้านสังคมและเศรษฐกิจ จำนวน 5 ข้อ เพื่อสะท้อนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน

ข้อคำถามทั้งหมดใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ระดับ 1 ถึงระดับ 5 ซึ่งแสดงถึงระดับความคิดเห็นตั้งแต่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ทั้งนี้ การแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ย

ของระดับความคิดเห็นใช้วิธีการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้นตามแนวคิดของ Best (1977) เพื่อกำหนดเกณฑ์การแปลผลระดับแรงงใจอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและระดับแรงงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงงใจในการศึกษาต่อ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสถาบัน 2) ด้านการประกอบอาชีพ 3) ด้านเหตุผลส่วนตัว และ 4) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน (ร้อยละ 96) ขณะที่เพศชายมีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 4) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 25 - 30 ปี จำนวน 49 คน (ร้อยละ 98) และมีเพียง 1 คน (ร้อยละ 2) ที่มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี เมื่อพิจารณาด้านสถานภาพสมรส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเป็น โสดทั้งหมด (ร้อยละ 100) สำหรับลักษณะอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 70) รองลงมาคือ พนักงานของรัฐ 10 คน (ร้อยละ 20) และ พนักงานภาคเอกชน 5 คน (ร้อยละ 10) ด้านรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 30 คน (ร้อยละ 60) รองลงมาคือช่วง 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24) และรายได้ มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 7 คน (ร้อยละ 14) มีเพียง 1 คน (ร้อยละ 2) ที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) N = 50	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	4
หญิง	48	96
รวม	50	100
2. อายุ		
25 - 30 ปี	49	98
31 - 35 ปี	1	2
รวม	50	100
3. สถานภาพ		
โสด	50	100

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) N = 50	ร้อยละ
รวม	50	100
4. อาชีพ		
ข้าราชการ	35	70
พนักงานของรัฐ	10	20
เอกชน	5	10
รวม	50	100
5. รายได้		
10,001 - 20,000 บาท	1	2
20,001 - 30,000 บาท	30	60
30,001 - 40,000 บาท	12	24
มากกว่า 40,000 บาท	7	14
รวม	50	100

ตอนที่ 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นรายด้าน และรายข้อ ประกอบด้วย ด้านสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านสังคมและเศรษฐกิจ ดังแสดงในตารางที่ 2 - 6

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแรงจูงใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” 3 ด้าน และ “ปานกลาง” 1 ด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.58) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.63) ด้านสถาบัน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) ด้านเหตุผลส่วนตัว ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.87) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจโดยรวมของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็กอยู่ในระดับมาก โดยมีแรงจูงใจสูงสุดในด้านการประกอบอาชีพ รองลงมาคือด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านสถาบัน และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาทันตแพทยศาสตร์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในแต่ละด้านและโดยรวม

เหตุจูงใจการศึกษาต่อ	จำนวน (คน) N = 50		ระดับแรงจูงใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านสถาบัน	4.29	0.65	มากที่สุด
2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	4.34	0.63	มากที่สุด
3. ด้านการประกอบอาชีพ	4.40	0.58	มากที่สุด
4. ด้านเหตุผลส่วนตัว	3.14	0.87	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	4.04	0.68	มาก

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน-ด้านลักษณะของสถาบันเป็นรายข้อ

ด้านลักษณะสถาบัน	จำนวน (คน)		ระดับแรงจูงใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม	4.60	0.57	มากที่สุด
2. สาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความต้องการและความสนใจ	4.72	0.45	มากที่สุด
3. มีอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ และมีชื่อเสียงสังกัดสถาบันแห่งนี้	4.70	0.46	มากที่สุด
4. มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย	4.30	0.74	มากที่สุด
5. ศิษย์เก่าของสถาบันมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับในสถานประกอบการต่าง ๆ	4.46	0.68	มากที่สุด
6. เมื่อสำเร็จการศึกษาในสาขาที่เปิดสอนแล้วสามารถหางานทำได้ง่าย	4.12	0.66	มาก
7. อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ	3.46	0.79	มาก
8. มีความศรัทธาเพราะเป็นสถาบันที่มีความเก่าแก่ และมีชื่อเสียงด้านทันตแพทยศาสตร์	4.36	0.72	มากที่สุด
9. การสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ว่าตนมีความเชี่ยวชาญทางสาขาที่ศึกษามากกว่าสถาบันอื่น	4.00	0.70	มาก
10. การสมัครสอบเข้าศึกษาไม่จำกัดผลการเรียนในระดับปริญญาตรี	4.08	0.85	มาก
11. หลักสูตรที่ศึกษาสามารถเพิ่มพูนความรู้ที่ตนสนใจ	4.50	0.58	มากที่สุด
12. สาขาที่เปิดสอนมีรายวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติการที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และ/หรือผู้เรียน	4.46	0.54	มากที่สุด
13. มีชื่อเสียงในการจัดการเรียนการสอน	4.38	0.64	มากที่สุด
14. หลักสูตรที่เปิดสอนยังไม่แพร่หลายในสถาบันการศึกษาอื่น	3.82	0.75	มาก
15. มีความสะดวกในการเดินทางมาเรียน	4.46	0.68	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.29	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า แรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านสถาบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าแรงจูงใจใน 3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) มีอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีชื่อเสียงสังกัดสถาบันแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.57)

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อัตราค่าเล่าเรียนเหมาะสมไม่แพงเกินไป เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านลักษณะของสังคม เป็นรายข้อ

ด้านลักษณะสังคมเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)		ระดับแรงจูงใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สังคมภายนอกให้การยอมรับในเรื่องความรู้ความสามารถของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้	4.42	0.61	มากที่สุด
2. สร้างความเชื่อมั่นในการเข้าสังคมให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษา	4.38	0.64	มากที่สุด
3. การศึกษาสถาบันแห่งนี้ทำให้รู้จักเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีความหลากหลาย	4.38	0.60	มากที่สุด
4. เป็นที่ยอมรับของหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน	4.36	0.63	มากที่สุด
5. ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม	4.18	0.69	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.34	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า แรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สังคมภายนอกให้การยอมรับในเรื่องความรู้และความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.61) การศึกษาที่สถาบันแห่งนี้ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการเข้าสังคม ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.64) และเปิดโอกาสให้รู้จักเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.60) เป็นที่ยอมรับของหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.63) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านลักษณะของประกอบอาชีพ เป็นรายข้อ

ด้านลักษณะประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)		ระดับแรงจูงใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะเป็นการเพิ่มความมั่นคงในอาชีพการงานของท่าน	4.42	0.54	มากที่สุด
2. เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในภาคปฏิบัติทางด้านทันตกรรมสำหรับเด็กมากขึ้น	4.52	0.54	มากที่สุด
3. การสำเร็จการศึกษาจากคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและ/หรือสถานประกอบการ	4.32	0.59	มากที่สุด
4. การศึกษารายวิชาตามหลักสูตรเป็นการเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ	4.42	0.57	มากที่สุด
5. เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะเป็นที่รู้จักของสังคม ผู้ประกอบอาชีพทางด้านทันตกรรมสำหรับเด็ก	4.34	0.66	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.40	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า แรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านการประกอบอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถทางด้านทันตกรรมสำหรับเด็กมากขึ้น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.54) เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะช่วยเพิ่มความมั่นคงในอาชีพการงาน และการศึกษารายวิชาตามหลักสูตรช่วยเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะเป็นที่รู้จักในสังคมในฐานะผู้ประกอบอาชีพด้านทันตกรรมสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านลักษณะของเหตุผลส่วนตัว เป็นรายข้อ

ด้านลักษณะเหตุผลส่วนตัว	จำนวน (คน)		ระดับแรงจูงใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การเลือกเข้าศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้เกิดจากการตัดสินใจของตนเอง	4.58	0.54	มากที่สุด
2. หน่วยงานที่สังกัดให้คำแนะนำการศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้	3.16	0.89	ปานกลาง
3. ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง	1.62	0.83	น้อยที่สุด
4. มีคนชักชวนให้มาเรียนต่อที่สถาบันแห่งนี้	2.62	1.05	ปานกลาง
5. ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนในสาขาวิชานี้	3.74	1.07	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	3.14	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า แรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านเหตุผลส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเลือกเข้าศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้เกิดจากการตัดสินใจของตนเอง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54) ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนในสาขาวิชานี้ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 1.07) หน่วยงานที่สังกัดให้คำแนะนำในการศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้ ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง ($\bar{X} = 1.62$, S.D. = 0.83)

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ในแต่ละด้านสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรอย่างชัดเจน โดยเฉพาะแรงจูงใจด้านการประกอบอาชีพและด้านสถาบันซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะทางคลินิก การออกแบบรายวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานจริง รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก มีแรงจูงใจในการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจและเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้จากบริบทของกลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการทำงาน มีความพร้อมในการเรียนรู้ และอยู่ในช่วงการวางแผนเส้นทางอาชีพระยะยาว การศึกษาต่อใน

หลักสูตรเฉพาะทางจึงถูกมองว่าเป็นการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความมั่นคงในวิชาชีพทันตแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lunenburg (2011) ที่ระบุว่าการพัฒนาตนเองและความก้าวหน้าในอาชีพเป็นแรงผลักดันสำคัญของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนทั้งความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า และลักษณะเฉพาะของบริบทผู้เรียนในหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน ซึ่งสามารถอธิบายได้จากปัจจัยด้านช่วงวัยการทำงานและเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาแรงจูงใจรายด้าน พบว่าด้านการประกอบอาชีพเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการศึกษาในเชิงการนำไปใช้จริงมากกว่าปัจจัยเชิงอารมณ์หรือเหตุผลส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนคาดหวังว่าการสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้านจะช่วยเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพ และนำไปสู่การยอมรับในวิชาชีพทันตกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (1964) ที่เสนอว่าบุคคลจะเกิดแรงจูงใจสูงเมื่อเชื่อว่าความพยายามของตนจะนำไปสู่ผลลัพธ์หรือรางวัลที่มีคุณค่า ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านอาชีพต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ (พนทิพย์ อธิปติ, 2562; Arunratanothai et al., 2023) และช่วยตอกย้ำความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวในบริบทของหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการประกอบวิชาชีพอย่างเป็นทางการ

แรงจูงใจด้านสังคมและเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงรองลงมา แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญกับการได้รับการยอมรับจากสังคม ความภาคภูมิใจในคุณวุฒิจากสถาบันที่มีชื่อเสียง และความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) ซึ่งชี้ว่าผู้เรียนวัยผู้ใหญ่มีแรงจูงใจจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จริงและการยกระดับสถานภาพทางสังคม (Knowles et al., 2020) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Amani et al. (2022) ที่พบว่านักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีแรงจูงใจสูงในด้านการยกระดับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจภายหลังสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม ระดับแรงจูงใจด้านนี้ไม่ได้สูงที่สุดซึ่งอาจสะท้อนลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่มีอาชีพมั่นคงในภาครัฐอยู่แล้ว ทำให้ปัจจัยด้านรายได้ไม่ใช่แรงผลักดันหลักเมื่อเทียบกับการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

สำหรับแรงจูงใจด้านลักษณะของสถาบัน พบว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญต่อชื่อเสียง คุณภาพของหลักสูตร และความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะสถาบันการศึกษาชั้นนำ ความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถาบันมีบทบาทต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา เนื่องจากผู้เรียนรับรู้ว่าการเรียนรู้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีมาตรฐานและคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญจะช่วยเพิ่มโอกาสความสำเร็จในวิชาชีพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดด้านภาพลักษณ์และคุณค่าขององค์กรของ Kotler (1997) และ Keller (2022) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Duong et al. (2023) ที่รายงานว่าคุณภาพของบุคลากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกศึกษาต่อในระดับหลังปริญญา

ในขณะที่แรงจูงใจด้านเหตุผลส่วนตัวอยู่ในระดับปานกลาง ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการตัดสินใจศึกษาต่อของผู้เรียนไม่ได้เกิดจากการชักจูงจากผู้อื่นเป็นหลัก แต่เป็นผลจากการพิจารณาอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของประสบการณ์ทำงาน ความถนัด และเป้าหมายในชีวิตการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองด้านการแนะแนวอาชีพที่ระบุว่าความสนใจและความถนัดส่วนบุคคลมีบทบาทต่อการเลือกเส้นทางอาชีพ แต่อิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวจะลดลงเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ทำงานและเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจนมากขึ้น (อิชชัย จิตรนันท์, 2559; อารี พันธุ์มณี, 2546)

จากผลการอภิปรายทั้งหมด การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ลักษณะของสถาบัน และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก ผลการวิจัยจึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาและ

ปรับปรุงหลักสูตร โดยมุ่งเน้นการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะทางคลินิกอย่างชัดเจน การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทการปฏิบัติงานจริง และการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ เพื่อยกระดับคุณภาพของหลักสูตรและเพิ่มความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในบริบทที่กว้างขึ้น โดย Biswal et al. (2025) รายงานว่าแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ความมั่นคงในการทำงาน และการเพิ่มสมรรถนะเฉพาะทาง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ขณะที่ Turgumbayeva et al (2023) ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาและหลังปริญญามีลักษณะเชิงประโยชน์ (Instrumental Motivation) มากขึ้น โดยมุ่งเน้นการนำความรู้ไปใช้จริงและการเตรียมความพร้อมสำหรับตลาดแรงงานในอนาคต

ผลการวิจัยยังสะท้อนแนวโน้มการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่เน้นการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพและสังคม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) รวมถึงแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่ง ดวงเดือน แสงแพรว และ ภาวิรัช พรหมเทศ (2567) ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทในการออกแบบการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทวิชาชีพ

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ไม่เพียงสะท้อนแรงจูงใจของนักศึกษาหลักสูตรทันตแพทย์ประจำบ้าน สาขาทันตกรรมสำหรับเด็กเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนแนวคิดและทิศทางเชิงนโยบายด้านการพัฒนาหลักสูตรหลังปริญญาที่มุ่งเน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการตอบสนองต่อความต้องการของระบบสุขภาพและสังคมในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจโดยรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านสถาบัน และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจของนักศึกษาทันตแพทย์ประจำบ้านสาขาทันตกรรมสำหรับเด็กมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและการยอมรับทางสังคมมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการการศึกษา

1. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาหลักสูตร คณะทันตแพทยศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อแรงจูงใจของผู้เรียน โดยเฉพาะการเพิ่มเนื้อหาที่ส่งเสริมความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและการเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การรับนักศึกษาใหม่ ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการวางแผนประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเน้นคุณภาพหลักสูตร ชื่อเสียงของสถาบัน และความก้าวหน้าในสายอาชีพ เพื่อดึงดูดผู้สมัครที่มีศักยภาพสูง
3. ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และความพร้อมของสถาบัน จึงสามารถนำไปใช้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ห้องปฏิบัติการ และระบบให้คำปรึกษาเพื่อเสริมแรงจูงใจในการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน

1. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของคณาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อแรงจูงใจของผู้เรียน จึงสามารถใช้ข้อมูลนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ทั้งด้านการสอน การนิเทศคลินิก และการเป็นที่ปรึกษา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน

2. สามารถนำผลไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ (Faculty Development) เพื่อส่งเสริมทักษะการสอนแบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกระตุ้นแรงจูงใจภายในของนักศึกษา

การนำไปใช้ในเชิงนโยบายและการวางแผนของสถาบัน

1. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแรงจูงใจด้านอาชีพและสังคม สถาบันสามารถใช้ข้อมูลนี้ประกอบการวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการพัฒนาบัณฑิตเฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและระบบบริการสุขภาพ

2. สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานต้นสังกัด เช่น กระทรวงสาธารณสุข เพื่อใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนงบประมาณ โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทันตแพทย์เฉพาะทาง และการพิจารณาทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนในสาขาที่มีความต้องการสูงหรือขาดแคลนในระบบบริการสุขภาพ

ข้อเสนอแนะการนำไปทำวิจัยต่อไป

1. ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสาขาทันตกรรมอื่น ๆ หรือสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อศึกษาความแตกต่างของแรงจูงใจในระดับประเทศ

2. สามารถนำผลไปใช้ในการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสำรวจมุมมองเชิงลึกของผู้เรียนเกี่ยวกับแรงผลักดันในการศึกษาต่อ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของแรงจูงใจในระยะยาว

หมายเลขจริยธรรมการวิจัย (IRB)

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่รับรองจริยธรรม: COE.No.MU-DT/PY-IRB 2019/029.0506

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Generative AI) ในต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (Generative AI) คือ ChatGPT ช่วยตรวจแก้ภาษา การแปลภาษา ทั้งนี้ผู้เขียนได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเหมาะสมของเนื้อหาด้วยตนเอง และเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดต่อเนื้อหาทั้งหมดของบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ รวมถึงความถูกต้องของรายการอ้างอิงที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

คำชี้แจงบทบาทผู้พิมพ์ (CRediT Author Statement)

ทัศนีย์ เกตุคุ้มภัย: การดำเนินการวิจัย; การประสานงานโครงการ. **การจัดหาทรัพยากรวิจัย; การจัดการข้อมูล; การพัฒนาโปรแกรม; การวิเคราะห์เชิงรูปแบบ; การตรวจสอบความถูกต้อง. ประภาศรี ริรัตนพงษ์:** การคิดค้นแนวคิด; การออกแบบระเบียบวิธี; การกำกับดูแลการดำเนินงานวิจัย; การเขียนต้นฉบับบทความ; การทบทวนต้นฉบับบทความ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570. สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- ดวงเดือน แสงแพรว และ ภาวิรัช พรหมเทศ. (2567). การเรียนรู้ตลอดชีวิต: แนวทางการส่งเสริมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 14(1), 1-10.
- ธัชชัย จิตรนันท์. (2559). แรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตระดับมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 1(5), 67-74.
- ฝนทิพย์ อธิบัติ. (2562). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา กรณีศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 1(1), 46-54.
- อารี พันธมณี. (2546). *จิตวิทยาสังสรรค์การเรียนรู้การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์ไยไหม.
- Amani, J., Myeya, H., & Mhewa, M. (2022). Understanding the motives for pursuing postgraduate studies and causes of late completion: Supervisors and supervisees' experiences. *Sage Open*, 12(3), 1-12.
- Arunratanothai T, Booncharoen R, Suwankomolkul S, Limpuangthip N. (2023). Unveiling professional and personal preferences of early career dentists during first year of employment at the Thai dental public sector: a one-year cross-sectional study. *BMC Oral Health*, 23(1), 989.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd eds.). Prentice Hall.
- Biswal, L., Malap, V., Chaudhury, S. K., & Mahapatra, B. P. (2025). A study on impact of motivation for post graduate students for their achievements. *Advances in Consumer Research*, 2(2), 479-486.
- Duong, M. Q., Nguyen, V. T., Bach, T. N. D., Nguyen, H. P., & Le, T. Y. D. (2023). Factors influencing postgraduate students' university choice decisions at the Vietnam National University Ho Chi Minh City. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 10(5), 86-92.
- Knowles, M., Holton III, E. F., Robinson, P. A., & Swanson, R. A. (2020). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (9th eds.). Routledge.
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: Analysis, planning, implementation and control* (5th eds.). Prentice-Hall.
- Lunenburg, F. C. (2011). Expectancy theory of motivation: Motivating by altering expectations. *International Journal of Management, Business, and Administration*, 15(1), 1-6.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd eds.). Harper & Row.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860.

Turgumbayeva, A., Sangilbayev, O., Kirichok, O., Kassymzhanova, A., & Tarman, B. (2023). The motivation of students to pursue business education: Case of Kazakhstan. *The Open Psychology Journal*, 16, e187435012304180.

Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. John Wiley & Sons.